Nuorten foorumi
9.4.2022 Kokkola

EILISESTÄ HUOMISEEN

KOKEMUKSIA ELÄMÄNTARINAN VAIKUTUKSESTA ITSENÄISTYMISEEN

SeAMK SONet BOTNIA

Pesäpuu ry

thl

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

NUORTEN FOORUMI?

Tämän raportin sisältö on kasattu Yhdessä Aikuisuuteen – Elämässä Eteenpäin (YEE) -hankkeen osatoteuttajien Pesäpuu ry:n ja SONet BOTNIAN yhdessä järjestämästä Nuorten Foorumista 9.4.2022 Kokkolasta. Nuorten Foorumin teemana oli erilaiset elämäntarinat ja niiden näkyminen itsenäistymisvaiheessa.

Pesäpuu ry:n Nuorten foorumit ovat nuorilta nuorille suunnattu malli kehittää yhteisesti lastensuojelua ja kuulla nuorten kokemuksia, ajatuksia ja toiveita käsiteltävästä asiasta. Nuoria on aina aktiivisesti mukana suunnittelemassa foorumeiden toteutusta ja teemaa, ja kokemustaustaiset asiantuntijat ja nuoret vetävät foorumipäivät yhdessä.

FOORUMI TARJOAA TILAN vertaiskokemuksille, tunteille ja ajatuksille sekä oman elämän ja arjen tapahtumien jakamiselle.

FOORUMISSA PUHUTAAN ASIOISTA NIIDEN OIKEILLA NIMILLÄ. Ideana on ottaa nuoret aktiivisesti mukaan kehittämään lastensuojelua.

Päivän mittaiset foorumit ovat toiminnallisia työpajoja, joiden aikana käytetään aikaa tutustumiseen, työskennellään yksin, pareittain ja pienryhmissä sekä syödään lounasta ja välipalaa.

Foorumit suunnitellaan yhteistyössä etukäteen (aihe, tila, ruoka, turvallisuus, vapaaehtoisuus) vastaamaan osallistujien tarpeita. Työskentelyä motivoi se, kun puhutaan nuorten itsensä nostamista asioista ja se, että nuoret kokemusasiantuntijat toimivat foorumin vetäjinä. Taustatahojen aikuiset tarjoavat tuen, resurssit ja turvallisuuden.

JOKAINEN FOORUMI ON OMANLAISENSA KOKONAISUUS. Peruselementit ovat pysyviä, mutta käsiteltävät teemat ja toimintatavat vaihtelevat osallistujajoukon mukaan. Foorumit dokumentoidaan hyvin sekä kirjallisesti että visuaalisesti.

Päivän aikana esiin nousseet ajatukset ja kokemukset on kirjattu ylös tähän raporttiin, jotta niihin voi palata vielä päivän jälkeenkin. Raportin lopussa on tilaa myös omille muistiinpanoille. Erityisesti haluamme kiittää rohkeita ja viisaita nuoria, jotka olivat kanssamme työskentelemässä ja jakoivat meille arvokkaita kokemuksiaan sekä toivat esiin tärkeitä näkökulmiaan.

Hennu, Jemina, Roosa ja Fanny

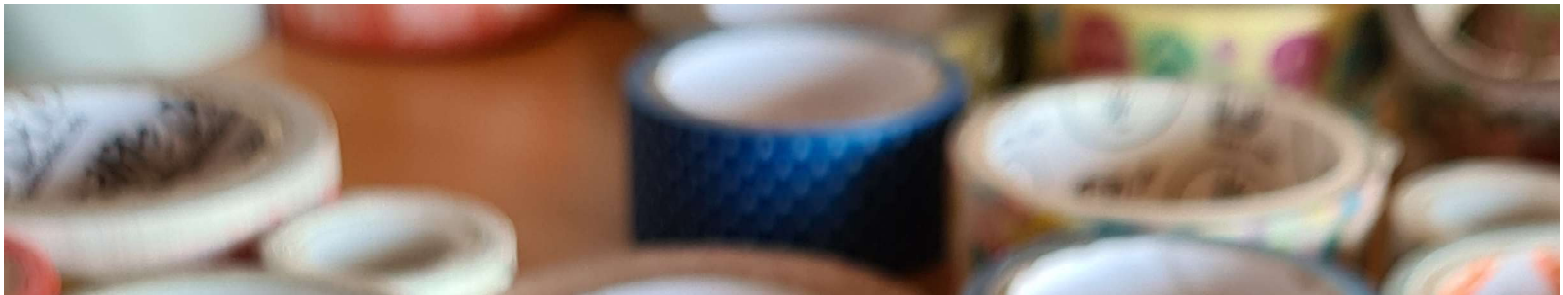

PÄIVÄN KULKU

FOORUMIPÄIVÄN AAMU aloitettiin yhteisellä aamupalalla, jonka jälkeen kävimme läpi päivän ohjelman, pelisäännöt ja käytimme aikaa tutustumiseen. Jokainen sai tehdä itselleen mieleisensä nimikyltin, jonka jälkeen esittäydyimme toisillemme kertoen itsestämme nimikylttiemme avulla.

VARSINAINEN TYÖSKENTELY aloitettiin aamupäivällä pienryhmissä. Aamupäivän työskentelyssä oli tarkoitus löytää vahvuuksia ja haasteita kokemuksellisista teemoista, jotka liittyivät sijaishuollossa asumiseen.

PIENRYHMÄTYÖSKENTELYSSÄ nuoret nostivat esiin yleisellä tasolla itsenäistymiseen tai elämäntarinaan liittyviä teemoja, joita olisi heidän näkökulmastaan hyvä huomioida jälkihuollon työskentelyssä. Tarkoitus ei ollut sukeltaa syvälle nuorten yksittäisiin elämäntarinoihin, vaan keskustella aiheesta yleisemmin.

AAMUPÄIVÄN JÄLKEEN söimme yhdessä lounasta. Iltapäivän työskentelyssä nuoret saivat koota ohjeita sosiaalityöntekijöille ja ohjaajille, miten nuorten erilaisia elämäntarinoita voitaisiin parhaiten jälkihuollossa huomioida, tukea ja vaalia.

PÄIVÄN LOPUKSI jäi jäähdyttelyyn aikaan kovin vähän, mutta jaoimme nuorille kotiin viemisiksi pussukat, joissa oli YEE-hankkeen uunituoreet jälkihuollon oppaat, vähän herkkuja, stressisydän sekä pääsiäisen kunniaksi myös rairuohoa istutettavaksi.

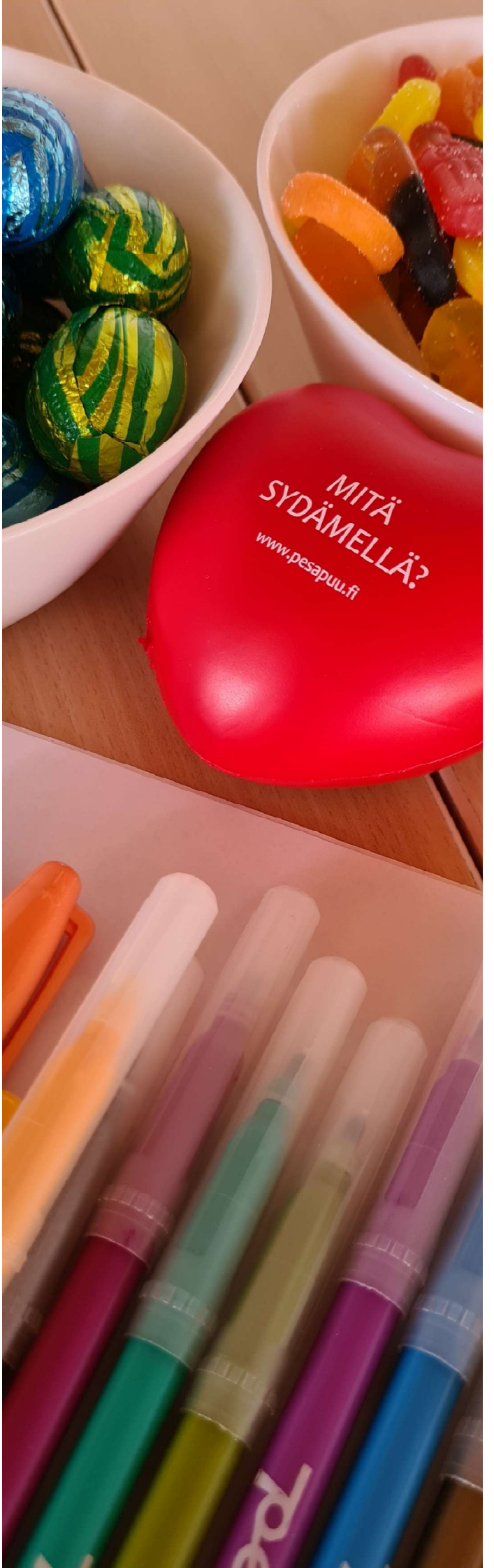

VAHVUUDET

Nuoret nostivat työskentelyssä esiin mm. seuraavia teemoja: kaverisuhteisiin liittyvät haasteet, jotka johtuvat sijaishuollosta, päihteet, laitoksessa asumiseen liittyvät erityisyydet, hylkäämisen kokemukset ja mielenterveyden kysymykset sekä suhteiden katkeamiset sijaishuollon ammattilaisiin jälkihuoltoon siirtyessä.

Nuorten nostamiin elämäntarinoista kumpuaviin teemoihin liittyi paljon ristiriitaisuuksia. Lähes kaikista löytyi kuitenkin aina myös vahvuuksia ja jotain joka tuki itsenäistymistä. Toisaalta vahvuus voi olla toisessa hetkessä haaste. Yksilöiden kokemukset myös saattoivat erota vahvasti toisistaan.

Elämänkokemusten myötä syntyneitä vahvuuksia oli muun muassa:

ERILAISTEN IHMISTEN, TAUSTOJEN JA KOKEMUSTEN KOHTAAMINEN, MONENLAISIIN IHMISIIN JA HEIDÄN TAUSTOIHINSA TUTUMINEN

Osaa tulla toimeen monenlaisten ihmisten kanssa

On saanut elinikäisiä ystäviä.

Osaa lukea ihmisiä ja tunteita hyvin.

OMIEN RAJOJEN RAKENTUMINEN

Oppii tuntemaan itsensä ja arvostamaan omia juttujaan.

Osaa valita kaverinsa paremmin eikä huoli kaveriksi ketä tahansa

Pystyy neuvomaan muita kavereita tekemään samoin.

Tuntee itsensä ja rajansa paremmin, kun on saanut hoitokontaktin kautta paljon työkaluja.

Tietää koska täytyy hakeutua avun piiriin.

VAHVUUDET

OMIEN ASIOIDEN HOITAMINEN, ITSENÄISYYS, KYKY OSATA OLLA YKSIN.

Monet vaikeatkaan asiat eivät tunnu huolestuttavilta.

Pärjää yksin, itsenäistyminen oli helppoa, kun on ollut itsenäinen aina.

On tärkeää, että kun käsitellään sijaishuollossa asuvien nuorten elämänkokemuksia, tunnistetaan sieltä myös vahvuudet ja ominaisuudet, jotka ovat auttaneet nuorta selviytymään. Niihin nuoret voivat tukeutua tulevaisuudessakin.

ON OPPINUT PYSYMÄÄN HENGISSÄ.

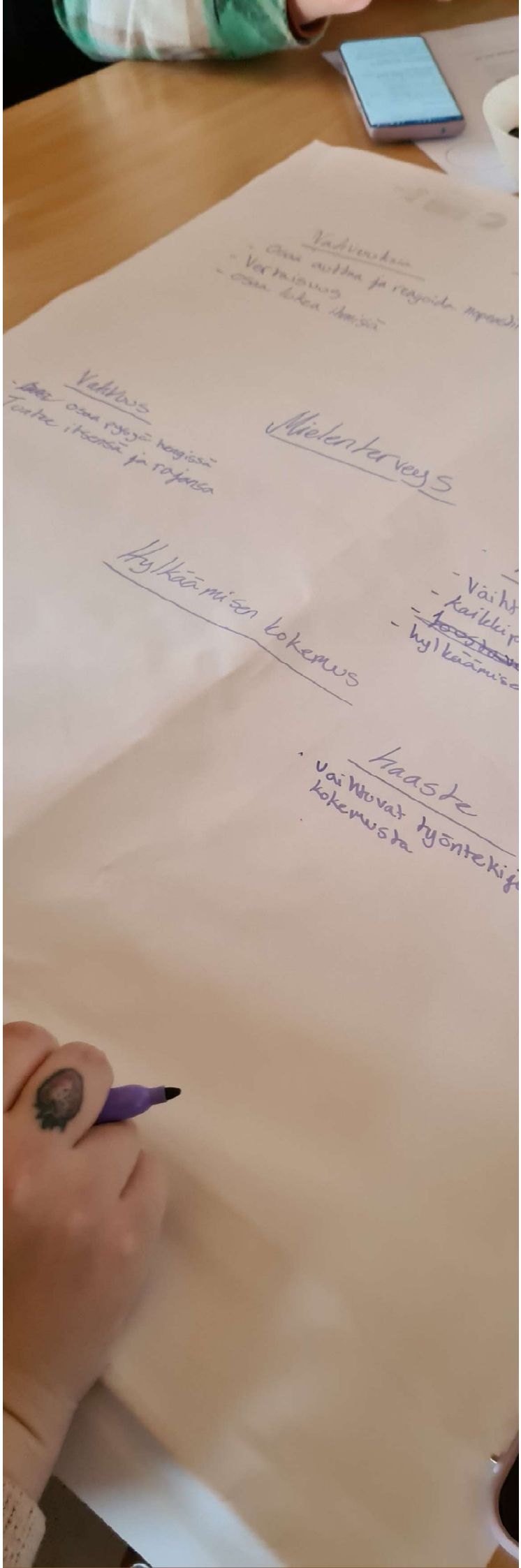

HAASTEET

Teemoja, joita nuoret kokivat haastavina tai johon he kaipasivat apua jälkihuollosta olivat:

KUN TÄYTTÄÄ 18 V JOUTUU LAITOKSESTA TAI SIJAISHUOLTOPAIKASTA HETI ULOS.

Muutto laitoksesta omilleen voi olla nuorelle iso shokki.

Kaveripiirit ja muut tutut ihmiset voivat jäädä taakse, sijaishuollon myötä.

Repivä kokemus, osa voi kasvaa ulos, mutta osa on siirretty toiselle puolelle suomea tai yhteydenpitoa on rajoitettu.

Suhteet laitoksen ohjaajiin voivat katketa.

PAINEET TULEVAISUUDESTA OVAT ISOT.

Koulutus, työelämään pääseminen ja raha-asioiden hoito, suuri stressi pärjäämisestä.

KASVAMINEN PÄIHTEIDEN KESKELLÄ TAI KAVERIPIIRISSÄ ON KÄYTETTY PALJON PÄIHTEITÄ.

Omaa motivaatiota on hankala löytää raitistumiseen, koulunkäyntiin tai työhön.

Kantaa jatkuvasti huolta läheisistä tai ystävistä ja se käy pidemmän päälle kuormittavaksi.

HAASTEET

KOHTAAMATTOMUUDEN KOKEMUS PALVELUIDEN PIIRISSÄ ON USEIN LÄSNÄ.

Ei uskalla luottaa, että joku muu hoitaisi omia asioita.

Ei halua auttavan tahon olevan liian vaikutusvaltainen, jotta ei menetä päätösvaltaa ja kontrollia omaan elämään.

Ei uskalla kertoa tai olla rehellinen omasta tilanteesta.

Palveluiden joustamattomuus, jos kieltäytyy hoidosta, ei pääsekään enää takaisin.

VAIHTUVAT TYÖNTEKIJÄT

Luottamuksen rakentaminen on vaikeaa, kun ihmiset ympärillä vaihtuvat usein ja joutuu aloittamaan taas kaiken alusta Pysyvät ihmissuhteet voivat uupua kokonaan

Omat asiat joutuu käymään läpi monien ihmisten kanssa

Rajattomuus: ei tiedä mitä itsestään on sopivaa kertoa uusille ihmisille

NOSTOJA KESKUSTELUSTA

EDUNVALVONTA

Edunvalvonnan hyviä puolia olivat se, että laskut hoituu ja nuorille jää rahaa säästöön. Lisäksi rahankäytön hahmotus helpottui.

Haasteina nähtiin vaihtelevat edunvalvojat ja käytännöt, sekä se että edunvalvontaa on hankala lopettaa ja luottotietoja on hankala saada takaisin, sillä velat eivät tule maksetuksi. Lisäksi tietopyynnöt rahanmenosta saattavat jäädä saamatta.

Vaihtoehtona edunvalvonnalle pohdittiin mahdollisuutta välitystilin käyttöön.

JÄLKIHUOLLON TYÖNTEKIJÄN ROOLI

Mahdollisuus vaihtaa työntekijää, hyvä vai huono?

Nuorten mielestä enemmän hyvä asia, sillä työntekijällä on niin iso rooli nuoren jälkihuollon toteutumisessa.

Nuoren pitäisi voida valita tai edes vaikuttaa siihen kuka hänen työntekijänsä on. Nuori voisi uskaltaa sanoa työntekijälleen, jos ei koe tulevansa toimeen tämän kanssa. Silloin sossulta toivotaan nuoren päätöstä kunnioittavaa suhtautumista ja sitä ettei asiaa oteta henkilökohtaisesti: ”kunnioitan sun päätöstä”.

Päivässä pohdittiin myös, että jos on haastavaa sitoutua työntekijään, voiko tulla leimatuksi yhteistyökyvyttömäksi?

Työntekijä tutustuu papereihin, hyvä vai huono?

Ei stalkkaa nuoren tietoja papereista ilman lupaa. Ei kaivele vanhoja ja ota niitä epäsensitiivisesti esiin.

Toisaalta voi olla tarpeellista olla jotain ennakkotietoja. Onko mahdollisuutta vaikuttaa siihen, mihin tietoihin työntekijä ensisijaisesti perehtyisi?

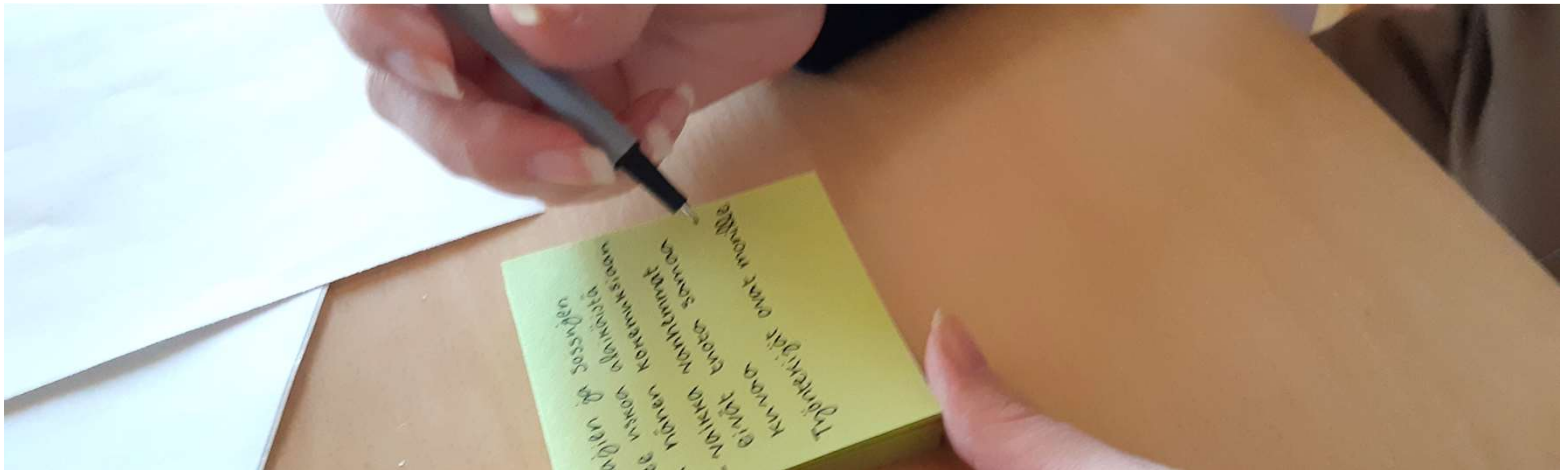

LISÄÄ NOSTOJA

MATALAN KYNNYKSEN MAHDOLLISUUKSIA YHTEYDENPITOON

Nuoret toivoivat virka-aikojen ulkopuolista mahdollisuutta yhteydenpitoon. Nuoren on voitava laittaa ohjaajalle/sossulle viestiä matalla kynnyksellä, virka-ajan ulkopuolella, ettei hän joutuisi odottamaan kysymyksensä kanssa seuraavaan tapaamiskertaan.

Nuoret myös toivoivat, että työntekijät vastaisivat tai kuittaisivat nuorelle saaneensa tämän viestin tapaamisten välissä.

KIELI JA LEIMA

Päivässä nousi esiin monesti, että nuoret kantavat mukanaan sijaishuollosta jälkihuoltoon erilaisia leimoja, joilla oli vaikutusta heidän omanarvontuntoonsa ja hyvinvointiinsa. Leimat saattoivat liittyä esim. päihteiden käyttämiseen, kaveripiireihin.

Tärkeäksi huomioiksi nousi, että ammattilaisten, jotka työskentelevät nuorten kanssa, tulisi avoimesti pysähtyä käyttämänsä kielen äärelle. Voimme tarkoittaa hyvää, ja silti ylläpitää leimaa tai vahvistaa nuoren huonommuuden kokemusta.

”Mun piirit on tärkeitä, ei ”huonoja”.”

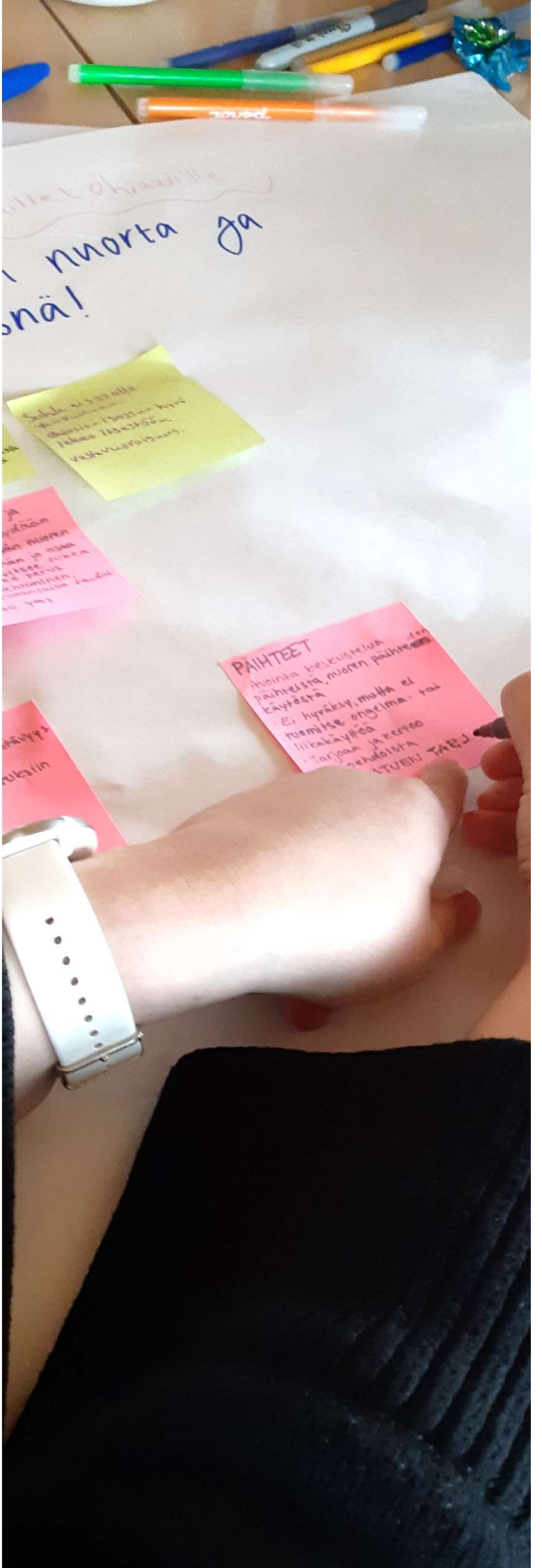

AMMATTILAISTEN SUPEROHJEET

”ETTÄ TULIS VÄLITETTY OLO.”

- ★ Antakaa meidän tutustua teihin. Sä tunnet mut, mut me ei usein sua.
- ★ Kohtaa mut yksilönä.
- ★ Muistakaa merkkipäivät, ja muistakaa juuri minua. Kaikille sama kortti toivotuksineen ei tunnu siltä, että juuri minä olisin tärkeä.
- ★ Soitellaan tai viestitellään vaikkei olisi asiaa matalalla kynnyksellä, että tiedän että oot siellä mua varten.
- ★ Kun otat asioita puheeksi, älä painosta tai tuomitse
- ★ Jos mokailen, älä tee asioista liian isoa numeroa
- ★ Anna menneisyyden virheiden olla ja anna mun kertoa asioista omassa tahdissa
- ★ Kysy, mistä haluan puhua ja anna eri vaihtoehtoja esimerkiksi tähän tapaan:

  ”Voidaan jatkaa viime kerran juttua, puhua jostain muusta tai vaikka vaan pelata korttia”.
- ★ Puhu sellaisella kielellä, että ymmärrän sua
- ★ Älä pelkästään ohjeista, vaan kulje mukana ja huomioi minun tarpeeni ja tilanteeni.
- ★ Ei pelkkiä maksareita, tulkaa mukaan ostoksille ja harrastuksiin.
- ★ Tsemppaa ja kannusta muutoksissa!
- ★ Jos herää huoli, kysy suoraan. Mun henki saattaa olla sun käsissä.

MITEN EDISTÄN NUORTEN VIESTEJÄ?

MINNE NUORTEN VIESTEJÄ PITÄISI VIEDÄ, JOTTA NIILLÄ OLISI VAIKUTUSTA?

Jälkihuollon työntekijöille, jotta voi reflektoida omaa työskentelyä
- Ihmissuhde vs. virkamies/palveluohjaaja
- Oma rooli nuoren elämässä

Jälkihuollon esimiehille, jotta ollaan tietoisia, miten työtä voisi kehittää nuorten toivomaan suuntaan
- Esimiehet aidosti pohtisivat miten voisi mahdollistua
- -> TOIMINTA, pelkkä tietoisuus nuorten toiveista ei riitä

Jälkihuollon toiminta-ohjeisiin
- Tavoitteena voisi olla koota yhteisiä reflektion paikkoja, jossa työtään saisi kehittää yhteisesti

Poliittisille päätöksentekijöille
- Nuoret ja työntekijät ovat samassa veneessä

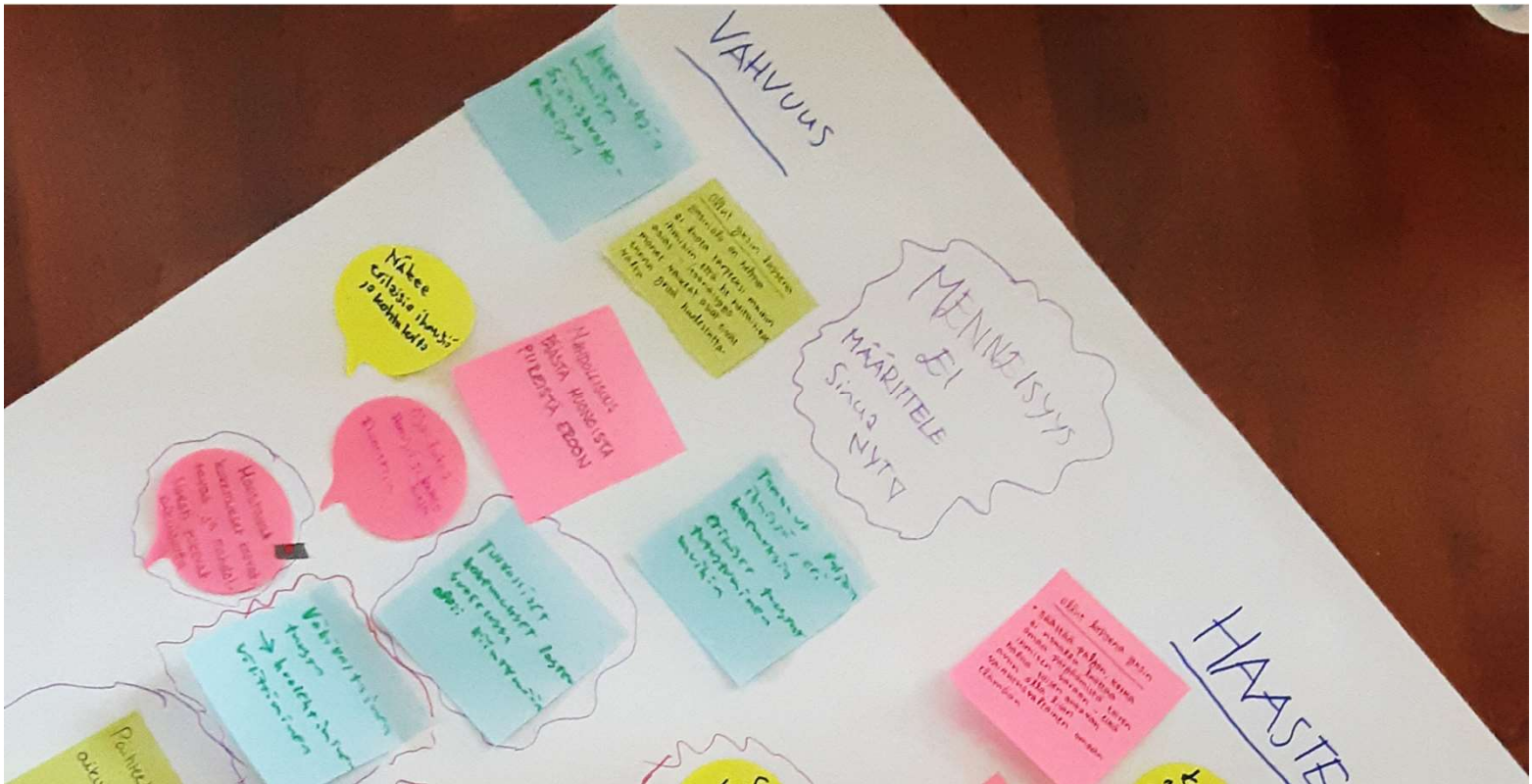

OMAT MUISTIINPANOT:

KIITOS!

Kuvituskuvat
foorumista